

O lume în scriitura-mărturisire – Virgil TĂNASE - *Scrisori despre literatură și teatru*, Editura Muzeul Literaturii Române, București, 2013

Publicat în 2013, la editura Muzeul Literaturii Române, volumul semnat de Virgil Tănase, *Scrisori despre literatură și teatru*, adună o serie de narațiuni epistolare grupate în două secțiuni tematice, *Despre literatură* și *Despre teatru*. Gândită drept grupaj de corespondențe care reflectă „câteva idei” „răzlețe, bânguite, nepricopsite” (p.7), cartea construiește subtextual o „lume din cuvinte” (pentru a parafraza un titlu al Sandei Cordoș - *Lumi din cuvinte. Reprezentări și identități în literatură română postbelică*, Cartea Românească, 2012), centrată pe

diferitele mecanisme de redefinire a identității scripturale, generând un profil seducător al scriitorului aflat într-un dublu raport de reprezentare: față de Sinele purtător al unei memorii post-traumatice și față de „memoria cultural colectivă”, care definește locul „trăitorului” în Marea Istorie. Abordând linii tematice variate, de la auto-definirea sa ca „scriitor român devenit scriitor de limbă franceză” (p.11), analiza modelelor literare asumate (M.Proust) și impactul acestora asupra propriei literaturi, afirmarea specificului formulei oniriste și strategiile sale subversive anti-totalitare, mărturisiri și resemantizări ale perioadei exilului parizian și cea a directoratului Institutului Cultural Român, „cazul Breban” și afinitățile „omului de teatru” Virgil Tănase, volumul de scrisori proiectează, în esență, o „povestire a vieții” ancorată într-o logică a „intimității” individului care, raportându-se la Lume, se auto-definește.

Așa cum mărturisește într-o scrisoare însuși autorul,

„Romancier fiind, nu mă pot bizui decât pe istorii, pe fapte care se însăilează într-o narațiune. Caut. Amintirile mele cele mai vechi sunt imagini. Fragmente

atât de succinte ale unei pelicule distruse încât mi-e peste putință să reconstitui fie și numai frânturi de episod. Pe deasupra, filmul e mut. Ca uneori în vis, văd personajul, știu cine este: eu! dar înfățișările sunt aberante, fără o gramatică în măsură să dea acestor fulgurații virtutea literelor care se adună în cuvânt și care, supuse unui sens, nasc fraze. Ori, pentru lucrarea noastră, nu mi se pare spornic s-o fac pe cititorul în vise, palmă și cafea. Nu este totuși mai puțin adevărat că încercând să pun într-o ordine cronologică aceste vestigii, bag seamă că, de la bun început, am în fața ochilor o formă suficient de distinctă pentru a fi identificată; această identificare s-a produs, poate, ulterior, fapt este însă că memoria mea păstrează poza unui prunc anume, despre care, când s-a pus problema, am știut că eram eu." (p.39-40).

În siajul perspectivei lui Alex Mucchielli asupra construcției dinamice a identității, pentru care

„L'identité est un ensemble de significations (variables selon les acteurs d'une situation) apposées par des acteurs sur une réalité physique et subjective, plus ou moins floue, de leurs mondes vécus, ensemble contruit par un acteur" (*L'identité*, Presses Universitaires de France, Paris, 1986, p. 10),

scrisorile lui Virgil Tănase elaborează un eșafodaj identitar inserat scriiturii girate prin mecanismele confesiunii, oglindind o invitație la lectură pentru cititorul care poate descoperi, în paginile cărții, o „așteptată” identificare cu experiența re-trăită, așa cum notează chiar Virgil Tănase:

„Cred azi că partea literară din literatură nu e nici narațiunea propriu zisă și cu atât mai puțin *învățămintele* din care scriitorii mediocri își fac o meserie, ci capacitatea de a-l impinge pe cel ce citește de-a se descoperi pe sine, implicat într-o întâmplare care nu-i a lui dar pe lângă care nu poate trece făcându-se că n-o bagă-n seamă.” (p.41-42).

Nicoleta IFRIM,
Universitatea „Dunărea de Jos” din Galați